

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ В АКАДЕМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

***Всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю
06 червня 2026 року***

ОДЕСА

DOI: <https://doi.org/10.24195/CriticalThinking2026>

УДК: 378:159.955

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Музиченко Ганна В'ячеславівна - доктор політичних наук, професор, проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Койчева Тетяна Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, в.о. першого проректора з навчальної та науково-педагогічної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Папач Ольга Іванівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри математики і методики її викладання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Дерік Ілона Морисівна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Листопад Олексій Анатолійович - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №15 від 25 червня 2026 року.)*

Рецензенти:

Княжева Ірина Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

1. Усанова, Л., Усанов, І., & Штепа, О. (2024). Формування критичного мислення в системі компетентнісної підготовки фахівців. *Ukrainian Professional Education // Українська професійна освіта*, (16), с.48–55.
2. Наумук І., Наумук О. (2024). Сучасні стратегії та методики формування критичного мислення у здобувачів освіти *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка* 2(33), с.75-82
3. Тягло О. В. Критичне мислення : навчальний посібник. Харків : Основа, 2008. 189 с.
4. Zbarskaya O. Thinking in Three Dimensions: A Multidimensional Approach to Critical and Creative Thinking. New York: OZ-Global, 2014. 248 p.

МЕЛЕНЧУК Тетяна Михайлівна

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

У статті розглядається проблема розвитку критичного мислення викладачів закладів вищої технічної освіти в умовах сучасної цифровізації та стрімкого розвитку інформаційних технологій. Проаналізовано сутність поняття «критичне мислення», визначено основні складові професійного критичного мислення викладача технічних дисциплін [1]. Обґрунтовано значення критичного мислення у процесі підготовки конкурентоспроможних фахівців технічного профілю [4]. Розглянуто сучасні методи та підходи до формування критичного мислення викладачів, а також основні труднощі, які виникають у професійній діяльності педагогів вищої технічної освіти. Визначено перспективи подальшого розвитку критичного мислення в освітньому середовищі.

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується стрімким зростанням обсягів інформації, активним розвитком цифрових технологій та підвищенням вимог до професійної підготовки фахівців технічного профілю [7].

У цих умовах особливого значення набуває здатність викладача критично аналізувати інформацію, оцінювати її достовірність, приймати обґрунтовані рішення та формувати у студентів навички самостійного мислення.

Критичне мислення є важливою складовою професійної компетентності викладача закладу вищої технічної освіти [1, с. 92]. Воно дозволяє ефективно адаптуватися до змін у науково-технічній сфері, використовувати сучасні педагогічні технології та забезпечувати високий рівень освітнього процесу.

Викладач технічних дисциплін повинен не лише володіти глибокими професійними знаннями, але й уміти аналізувати різні джерела інформації, оцінювати технічні рішення, виявляти логічні помилки та формувати у студентів навички аргументованого мислення [3].

У сучасній педагогічній та психологічній літературі поняття «критичне мислення» трактується як здатність людини до свідомого аналізу інформації, логічного оцінювання фактів, формування аргументованих висновків та прийняття обґрунтованих рішень [2]. Критичне мислення передбачає не лише аналіз отриманої інформації, але й уміння ставити запитання, перевіряти достовірність джерел, порівнювати альтернативні точки зору та формувати власну позицію.

Для викладачів вищої технічної освіти критичне мислення має особливе значення, оскільки професійна діяльність у технічній сфері безпосередньо пов'язана з аналізом складних технічних систем, вирішенням нестандартних задач та швидкою адаптацією до технологічних змін [5].

Основними складовими критичного мислення викладача є:

- аналітичне мислення;
- логічне оцінювання інформації;
- здатність до аргументації;
- рефлексія професійної діяльності;
- уміння виявляти причинно-наслідкові зв'язки;
- готовність до професійного саморозвитку.

Критичне мислення також сприяє формуванню академічної доброчесності, відповідального ставлення до професійної діяльності та розвитку культури наукового мислення у студентів [6].

У сучасних умовах викладач закладу вищої технічної освіти виконує не лише функцію передачі знань, але й виступає організатором навчального процесу, наставником та модератором професійного розвитку студентів. Саме тому рівень розвитку критичного мислення викладача безпосередньо впливає на якість підготовки майбутніх фахівців [4].

Критичне мислення дозволяє викладачу ефективно аналізувати навчальну інформацію, використовувати сучасні педагогічні технології, оцінювати достовірність технічних даних та формувати у студентів навички самостійного аналізу [3].

Особливо важливим є використання критичного мислення при роботі з цифровими технологіями та системами штучного інтелекту. Викладач повинен уміти оцінювати якість цифрового контенту та критично аналізувати інформаційні ресурси в умовах цифровізації освіти [7]. Крім того, критичне мислення сприяє розвитку інноваційного потенціалу викладача, стимулює професійну активність та підвищує ефективність освітньої діяльності [8].

Отже, критичне мислення є однією з ключових професійних компетентностей викладача вищої технічної освіти. Воно забезпечує здатність до ефективного аналізу інформації, прийняття обґрунтованих рішень та адаптації до сучасних технологічних змін [1].

Розвиток критичного мислення сприяє підвищенню якості освітнього процесу, формуванню професійної компетентності студентів та розвитку

інноваційного освітнього середовища [4]. У сучасних умовах цифровізації освіти проблема формування критичного мислення викладачів набуває особливої актуальності та потребує подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел:

1. Пометун О. І. Критичне мислення як педагогічний феномен сучасної освіти // Український педагогічний журнал. – 2018. – № 2. – С. 89–98.
2. Тягло О. В. Критичне мислення : навчальний посібник. – Харків : Основа, 2008. – 189 с.
3. Halpern D. Thought and Knowledge: An Introduction to Critical Thinking. – New York : Psychology Press, 2014. – 624 p.
4. Paul R., Elder L. Critical Thinking: Tools for Taking Charge of Your Learning and Your Life. – Boston : Pearson Education, 2020. – 368 p.
5. Lipman M. Thinking in Education. – Cambridge : Cambridge University Press, 2003. – 298 p.
6. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII.
7. Концепція розвитку цифрових компетентностей в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 167-р.
8. UNESCO. Education in a Post-COVID World: Nine Ideas for Public Action. – Paris : UNESCO, 2020. – 26 p.
9. https://courses.prometheus.org.ua/assets/courseware/f3e5e8390ca153f537143a93cbd9d178/assetv1:CZ+CTFT101+2017_T3+type@asset+block/%D0%9B%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F_14_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82.pdf

МИКОЛАЙЧУК Микола Миколайович

ORCID ID: 0000-0001-7837-0229

DOI: <https://doi.org/10.24195/CriticalThinking2026-5>

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОЇ СТІЙКОСТІ

У сучасному світі, де гібридні загрози, дезінформація та когнітивні війни стали невід'ємною частиною геополітичного протистояння, критичне мислення для фахівця з національної безпеки перетворюється з «м'якої навички» (soft skill) на фундаментальну професійну компетенцію.

Для майбутнього фахівця у сфері безпеки, аналітика або стратега здатність об'єктивно оцінювати ситуацію, розпізнавати маніпуляції та прогнозувати наслідки рішень є питанням не лише професійного успіху, а й виживання держави.

Nelia Medvedchuk, Olha Romanishyna Introducing critical thinking into the educational process of bachelors as a factor in improving the quality of education	Медведчук Неля, Романішина Ольга Впровадження критичного мислення в навчальний процес бакалаврів як чинник підвищення якості освіти	226
Tatiana Melenchuk Critical thinking of higher technical education teachers	Меленчук Тетяна Критичне мислення викладачів вищої технічної освіти	230
Mykola Mykolaichuk Critical thinking as a tool for state resilience	Миколайчук Микола Критичне мислення як інструмент державної стійкості	232
Liubov Mylian Questioning culture at school: critical and creative thinking of educators in making daily educational decisions	Милян Любов Культура запитань у школі: критичне та креативне мислення педагогів у прийнятті щоденних освітніх рішень	234
Maryna Myronets Academic integrity and critical thinking of higher education students as tools for ensuring transparency, sustainable development and economic efficiency of forest management	Миронець Марина Академічна доброчесність та критичне мислення здобувачів вищої освіти як інструменти забезпечення прозорості, сталого розвитку та економічної ефективності управління лісовим господарством	237
Roman Miroshnyk Project activity as a tool for forming practical competence of future technology teachers	Мірошник Роман Проєктна діяльність як інструмент формування практичної компетентності майбутніх вчителів технологій	241
Serhii Mishchenko Developing critical thinking in future science teachers while studying cytology and genetics courses	Міщенко Сергій Розвиток критичного мислення майбутніх учителів природничих наук у процесі вивчення курсів цитології та генетики	244
Inna Moliaka Model of critical thinking development in teaching english phonetics	Моляка Інна Модель розвитку критичного мислення у викладанні фонетики англійської мови	249